

Almanna skuldin er ikki so stór

Jørgen Thomsen ger her nakrar viðmerkingar til frágreiðingina hjá Ráðgevandi nevndini. Hann kallar frágreiðingina provokerandi, tí har verður øll skuldin tikin undir einum. Men Jørgen Thomsen sigur:

- Hvør føroyingur skyldar ikki 170.000 til 180.000 krónur uttanlands. Verður privata skuldin drigin frá, skyldar hvørt mansbarn í Føroyum í miðal bert 40-60 túsunn krónur.

Illa kemst uttan um, at politiska støðan hevur verið og er sera ótrygg síðan vit finga hetta stýrið, ið merkt hevur verið av ósemjum frá fyrsta degi.

Annars má ásanast, at tað hevur partvis eydnast at geva andstöðuni og tað serstakliga Javnaðarflokkinum skuldina fyrri stöðuna. Men álvaratos, er tað ikki nóg so lætti-soppakent?

Høvuðsgrundgevingin fyrri at fara ein sokallaðan »stramman« búskapar-politikk er stóra netto-uttanlandsskuldin, sum við árslok 1988 var stívar 7,75 milliardir krónur, men við árslok 1989 var góðar 8,4 milliardir krónur, ella ein vøkstur uppá umleið 650 milliónir krónur.

Dúgliga hevur tí verið roknað út hvussu nógv uttanlandsskuld er í part hjá hvørjum mansbarni her á landi og at komandi ættarlið eru skuldbundin út um alt mark, langt inn í framtíðina.

Verður samlaða netto uttanlandsskuldin býtt eftir fólkatalinum, so gevur hetta umleið 177.000 krónur í uttanlandsskuld til hvørt mansbarn í hesum samfelag. Onkur hevur málbórið seg soleiðis, at hvørt barn, ið borið verður í heim, er føtt við eini skuld um hálsin uppá 177.000 kr.

Ráðgevandi nevndin »Skak-Nielsen« lýsir hesa stöðuna sera einvíst í frágreiðing síni. Á síðu 37 stendur:

»Nettogæld til udlandet (ultimo) pr. indbygger:«

ár 1985	83 tusind kr.
ár 1986	109 tusind kr.
ár 1987	126 tusind kr.
ár 1988	162 tusind kr.
ár 1989	177 tusind kr.

(i part)

Hetta er eftir minum tykki ein skeiv mynd at geva av stöðuni og ikki sørt »provokerandi«.

Tað kann tykjast heldur enn ikki næsadjartv, at

vága sær at gera viðmerk-ingar til tað, ið figgarfróðingar Skak Nielsen og aðrir serkønir koma fram við alment.

Kortini so fari eg at loyva mær at vísa á nøkur viðurskipti, ið eftir minum tykki eru sera grundleggjandi, tá ið talan er um uttanlandsskuldina.

Fyrst kann nevast, at almenna nettouttanlands-skuldin, tað vil siga, skuldin hjá landskassa, kommunum, SEV, húsalánsgrunni, menningargrunni o.s.fr., við árslok 1988 høvdu eina uttanlandsskuld uppá umleið 2 milliardir krónur, harav landskassans partur var væl niðanfyrri fjórðapartin av samlaðu netto almennu uttanlandsskuldini uppá 2 milliardir krónur.

Verður almenna uttanlandsskuldin við árslok 1988 býtt sundur eftir fólkatalinum, verður hetta ein skuld uppá umleið 40.000 krónur til hvønn.

Við árslok 1988 var netto almenna uttanlandsskuldin hjá landskassa, kommunum og áður-nevndu grunnum v.m., nakað økt, upp til 2,9 milliardir krónur, ein vøkstur uppá umleið 900 milliónir krónur, ella umleið 60.000 kr. í uttanlandsskuld uppá hvørt mansbarn her á landi.

Herumframt eru vit vitandi um, at landskassin nú hevur fingið heimild til at lána 650 milliónir kr. uttanlands. Hvussu nógv av hesum peningi er tikið heim, er undirritaði óvitaandi um.

At tað er lætt at lána pening til føroyska landskassan í dag, kemst uttan iva av tí, at undanfarna landsstýri hevdði góldið uttanlandsskuldina hjá landskassanum munandi niður ári frá 1984-88.

Harumframt loyvi eg mær at vísa á, at í frágreiðingini frá ráðgevandi nevndini (Skak Nielsen), stendur talva á síðu 91 um

veðhaldsskyldur landskassans samanlagt. Har stendur við svørtum á hvítum, at í 1988 veðhelt landskassin samanlagt fyrri góðar 2,4 milliardir krónur og við árslok 1989 fyrri góðar 2,3 milliardir krónur tilsamans.

Sannlíkt er at halda, at av hesum 2,3 milliardum krónum, eru umleið 600 milliardir krónur skuld hjá føroyskum kommunum, iroknað SEV, sum landskassin veðheldur fyrri.

Harumframt veðheldur landskassin fyrri grunnar-nar.

Her kann t.d. nevast Menningargrunnur og Húsálánsgrunnur, har veðheldur landskassin ávikavist fyrri 260 og 115 milliónir krónur í 1988. Hetta er nakað meira í ár. Umframt onnur veðhald, sum tibetur neyvnan nakrantíð gerast effektiv.

Sjálvandi er altíð eitt ávíst »risiko« bundið at teimum veðhaldum, ið givin eru vinnulivinum, bæði á landi og sjógví, men tað er hóast alt vinnulivið og tað serstak-liga fiskivinnan, ið ber fø-royska samfelagið.

Hesi veðhald eru givin av skiftandi landsstýrum

í gjøgnum langt, langt áramál.

Peningur verður síðan settur á figgarlógina í ein grunn at standa imóti við, um so er, at veðhaldini gerast effektiv, sum tey eisini hava gjørt stundum, tað er sjón fyrri søgn.

Annars er at siga, at nú verður tattað í við veðhaldum og verða einans givin síðustillað við ein peningastovn (simpler kau-tion), hesum tekur Javnaðarflokkurin fult undir við.

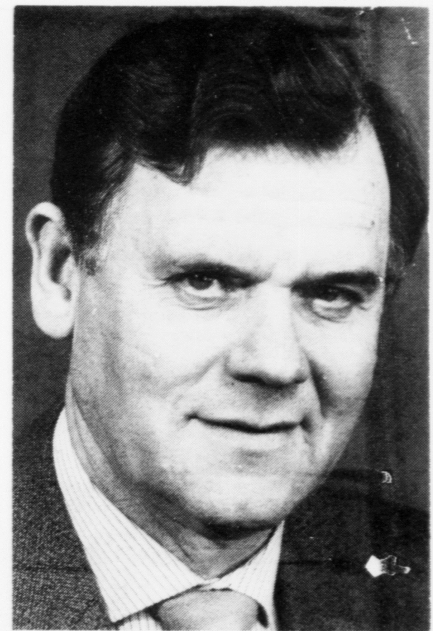
Mangan hevur í minna lagi verið sett á figgar-lógina í veðhaldsgrunnin at standa imóti við.

Tað er fyrst hesi seinnu árin, at nakað munandi er sett í henda grunn.

Til dømis kann nevast, at borgarlaga samgongan, ið sat frá 1980-84 setti í mesta lagi 4-6 milliónir kr. um árið, ella 22 milliónir krónur fyrri alt valseiðið í veðhaldsgrunnin.

Valseiðið 1985 til og við 1988 vórðu 423 milliónir kr. settar í veðhaldsgrunnin ella 400 milliónir krónur meira til at standa imóti við.

Her kann hóskeiliga skjótast inn, at Menningargrunnurin hevur ongan pening mist av alivin...

tí hann liggur so frammar-laga í prioriteti.

Mær tykir tað vera burturvið, tá myndin um uttanlandsskuldina verður stillað fram av hesum serkønu monnum, at teir tá ikki siga Føroya fólki frá, at meira enn 6 milli-ardir krónur eru læntar av privatfólki, privatvirkj-um, handilsmonnum og øðrum.

Hetta hevur einki við føroyska landskassan ella føroyska skattgjaldaran at gera.

Tað er uttan iva so, at

onkur serkønur heldur niðurstøðu minna vera heldur barnsliga, men skal slikur mætistokkur nýtast, so loyvi eg mær at halda fast við, at hvør føy-oyingur ikki skyldar 170.000 til 180.000 kr. uttanlands.

Men heldur, sum víst er á, umleið 40 til 60 túsund kr. við árslok 1989.

Jørgen Thomsen

Fleiri tryggingar ið verða teknaðar — ódýrari gjald

Síðani vit í 1940 fóru undir at tryggja móti eldsvanda, er tryggingargjaldið farið niður í helvt.

Tryggið hús, innbúgv, vørur o. a. móti skaða av eldi, stormi, vatnleiðingsbroti og omanlopi. Eisini tryggja vit innbúgv og vørur móti innbrotstjóvar. Vit tekna eisini glastryggingar.

Eru tað serstøk viðurskipti viðvíkjandi trygging av ogn tygara, ið tygum hava áhuga fyrri, geva vit fegnir gjøllari frágreiðing.

Tryggingin hevur eisini umboðsmenn á hesum plássum, ið fegnir eru tygum til hjálpar:

Vági	Sverre Skaalum,	tlf. 73012
Tvøroyri	Hjørleif Enni,	tlf. 061
Tórshavn	Kjartan Dalsgaard	tlf. 15222
Runavik	Havstein Ellingsgård,	tlf. 47055
Klaksvík	Páll Josephsen,	tlf. 55835

FØROYA BRUNATRYGGINGAR

Telefon 17022
Smyrilsvegur 20 — Postbox 45
110 Tórshavn

Landssjúkrahúsið

100 Tórshavn

Søkt verður eftir summarfrítíðaravloysara til reseptionina á røntgendeildini frá 27/6 til 26/8 1990.

Løn sambært sáttmála millum Føroya Landsstýri og Starvsmannafelagið fyrri sjúkrahúsvirkið.

Umsókn verður innan 15. juni at senda til umsónarmannin, Landssjúkrahúsið, 100 Tórshavn